

imellem Finansinstitutionerne og Grundejerne om at indskrænke Byggeriet her i København. Hvorvidt en saadan Overenskomst har haft nogen Indflydelse, og da hvor megen, er mig ikke bekendt, men jeg tror at turde paastaa, at noget lignende ikke har fundet eller finder Sted i Provinserne, i alt Fald ikke mig bekendt. Naar der er for faa Lejligheder og Priserne derfor kan sættes utilbørligt op, er der kun eet virkeligt Middel derimod, og det er, at der bygges; men jeg synes, at Lovforslaget, som det her er anført, snarere hemmer end fremmer Byggeriet, ja maaske det helt vil standse det private Initiativ. Da Boliger jo skal skaffes, maa det saa blive det offentlige, Statens eller vedkommende Kommunes, Sag at tage fat. Men jeg er betænkelig ved en saadan Foranstaltning. Jeg vilde foretrække, at det offentlige, hvis det er nødvendigt, støtter det private Byggeri f. Eks. ved Salg af Byggegrunde til en meget billig Pris. I saadanne Tilfælde kunde Staten eller Kommunen, hvem det nu var, stille de Betingelser, som er stillede her. I saadanne Tilfælde synes jeg, det offentlige med Grund kunde træde til og fastsætte sine Bestemmelser; dels med Hensyn til Lejens Størrelse, dels ogsaa med Hensyn til Boligernes Indretning.

Hvem er det egentlig, der i den sidste Menneskealder har bygget de virkelig gode 2—3-Værelses Lejligheder? For Provinsernes Vedkommende tror jeg, at man kan sige, at det er Haandværkssvendene, særlig Murer- og Tømrersvendene, der har bygget de fleste. De bygger billigt og som Regel ogsaa godt. Takket være Undervisningen i Teknisk Skole har de været deres egen Arkitekt o. s. v. Den væsentligste Kapital, de har at indskyde, er deres eget personlige Arbejde og en virksom Kontrol, navnlig med Forbrug af Materialier. En saadan Byggevirksomhed anser jeg for sund og god; og Konkurrence med den er næsten umulig, fordi der her ikke tages Hensyn til Arbejdstiden; man udnytter den baade tidligt og silde; ja, jeg har kendt Forhold, hvor en saadan Mand, som har bygget saadanne Ejendomme, efter Arbejdstiden har udført et ganske betydeligt Stykke Arbejde; saaledes at han f. Eks. for Murerarbejdets Vedkommende selv har sørget for at faa Stilladset baaret fuldt baade af Kalk og Sten, saa det hele stod parat om Morgen, naar det øvrige Mandskab kom, af hvem han lod Arbejdet udføre paa Daglej. Den Slags Folk, tror jeg, vilde blive fuldstændig forhindret i at bygge, hvis man

fik en Lov som den, der foreligger Forslag om her.

Jeg skal tilføje, at jeg jo godt ved, at det foreliggende Lovforslag kun har en midlertidig Karakter, men alene det, at man kommer ind paa det foreliggende Princip, anser jeg for at indeholde en vis Fare. Jeg vil gerne ligesom den ærede sidste Taler sige, at mit Parti for vort Vedkommende, hvis der i det hele taget kan findes en Form, der nogenlunde kan tiltale os, og hvorom vi kan enes med Regeringen, gerne vil bidrage vort til, at der under de nuværende ganske ekstraordinære Forhold kan træffes en Ordning, hvorved der, som netop anført her i Folketingets Betænkning, ikke kan blive Tale om utilbørlig Husleje-forhøjelse. Men der skal efter min Opfattelse anvendes meget stor Forsigtighed, naar man skal lovgive om Spørgsmaal som det, der foreligger her. For det kan jo ikke nytte noget at skjule, at dette vil være en Indskrænkning i Ejendomsretten overfor de paagældende, saa længe denne Lov gælder. Og jeg vil gerne have Lov til at sige til den højtærede Indenrigsminister, der begyndte med at henvise til Lov Nr. 106 af 23. April 1915 og til, at der derved er sikret Grundejerne Ro med Hensyn til deres Prioriteter, at der er dog alligevel et lille „men“ derved. Forholdet er jo det, at der i § 2 er givet Ministeren en vis Bemyndigelse til, hvis en Grundejer har givet en Prioritet til en Mand, der virkelig faar Brug for sine Midler, at dispensere fra Lovens Bestemmelse, saaledes at Pengene skal skaffes til Veje, og den paagældende Skyldner kan da gerne komme til at betale i alt Fald en betydelig højere Rente. Man kan altsaa ikke paastaa, at der absolut er givet Grundejerne Ro. Men jeg vil ikke gerne have, at mine Udtalelser her skal opfattes som en Tale til Fordel for Grundejere, som stiller urimelige og utilbørlige Krav; at stille mig paa saadanne Grundejeres Side kunde aldrig falde mig ind og heller ikke det Parti, hvortil jeg hører. Men paa den anden Side vil jeg gerne bidrage mit til, at man faar Forstaaelsen af, at der ligger en Fare i at komme ind paa at lovgive paa et Omraade som dette og at gribe saa stærkt ind i Ejendomsretten, som netop dette Lovforslag gør. Jeg skal med disse Bemærkninger anbefale Lovforslaget til velvillig Behandling.

Trier: Jeg ser noget anderledes paa den foreliggende Sag end de to ærede fore-